

Popové rozezpívání v dětském a dospělém pěveckém sboru

Jana Eichler Honců

Summary

The post provides a brief insight into the work with choirs that are dedicated to non-artificial music. It contains samples of several vocal exercises that the author practices with her choirs. The vocal exercises were also tried out amongst workshop attendees at Cantus Choralis choral symposium.

V posledních letech sleduji ve sborovém světě vzrůstající zájem o interpretaci populárních písní, a to jak v dětských, tak dospělých pěveckých sborech. V českém prostředí na tom má jistě svůj podíl i Jirkovský písňovar, jedinečný festival sborové populární hudby, díky němuž můžeme sledovat neustále vzrůstající kvalitu pěveckých sborů a vokálních těles.

Jsem sbormistrem dětských pěveckých sborů Randál a Přídemdýl ze ZUŠ Evy Randové v Ústí nad Labem a smíšeného sboru Panoptikum, který působí také v Ústí nad Labem. Se všemi tělesy se věnujeme právě písním z oblasti nonartificiální hudby.

V aranžmá populárních písní se setkáváme s různými pěveckými efekty, které pravděpodobně v repertoáru sborů, které se věnují artificiální hudbě, nepoužijeme, např. creak (vrzání), záměrné hlasové zlomy (vocal breaks), slyšitelný přídech (ať už na delších frázích, nebo oddechnutí na koncích tónů). V melodii se objevují "riffs and runs" (rychlejší běhy, často založené na pentatonice). Některé party mají výrazně perkusivní charakter, skladby často vyžadují beatbox. Dalším oříškem v interpretaci populární písně může být stylové frázování, které většinou není v partituře přesně rytmicky zapsáno. Populární hudba celkově pracuje s velkou škálou zvuků, proto si při rozezpívání hrajeme s různými barvami hlasu. K tomu ráda využívám principy Complete vocal technique (CVT) dánské pedagožky Cathrine Sadolin, se kterými jsem se seznámila na kurzech

Dity Kosmákové, první certifikované lektorky CVT v Čechách. Její kurzy mohou vřele doporučit. Druhým certifikovaným učitelem v Čechách se nedávno stal i Karel Korsa. Se základními principy je možné se seznámit i na webových stránkách Complete Vocal Technique. Texty jsou v angličtině, český překlad zatím není k dispozici.

Veškeré informace a mnoho zvukových ukázek také nabízí mobilní aplikace CVT.

Další inspirací jsou pro mě hlasové koučky Cheryl Porter a Kim Chandler. Cheryl Porter nabízí mnoho videí zdarma na svém Youtube kanálu. Kim Chandler má čtyři série vokálních cvičení pro začátečníky i profesionály s názvem "Funky and Fun" (k zakoupení na webových stránkách). Obě zpěvačky využívají chytlavé melodie, ať už vlastní, nebo přejaté ze světových hitů (Cheryl Porter má cvičení inspirované např. písněmi Despacito nebo Havana, Kim Chandler využívá např. písně Stevieho Wondera). Výhodou těchto cvičení je bohatý instrumentální podklad, což může být pro zpěváky příjemnou změnou oproti doprovodu klavíru. Zároveň přirozeně vybízí k pohybu a tanci, který je dle mého názoru při interpretaci populárních písní naprosto nezbytný.

Rozezpívání v pěveckém sboru pro mě ovšem neznamenaí jen práci na hlasové technice, ale také navození dobré atmosféry, spoustu zábavy a naladění ke společné práci.

V dalších odstavcích bych ráda popsala několik cvičení, která s oblibou využívám při sborových zkouškách a jsou pozitivně přijímána u dětských i dospělých sboristů. Některá cvičení jsou dostupná na internetu. Dobrým zdrojem jsou také zkušenosti ostatních sbormistrů nebo učitelů populárního zpěvu.

1. Boom Chicka Boom

Toto cvičení je vhodné na začátek rozezpívání na rozmluvení, hraje si s barvou zvuku, dynamikou a výrazem. Principem je model ozvěny. Sbormistr předvede, ostatní opakují. Šikovný sbormistr by jistě vymyslel i českou variantu pro menší děti. Na zkouškách využívám nahrávky z webových stránek pro učitele Sing Up, kde jsou k dispozici i další materiály zdarma (písničky pro děti, rozezpívání, aktivity k písním). Na Youtube najdeme i jiné varianty této skladby, některé jsou zaměřeny na taneční pohyby.

Text:

Sbormistr: Say "Boom Chicka Boom"

Sbor: Say "Boom Chicka Boom"

Sbormistr: Say "Boom Chicka Boom"

Sbor: Say "Boom Chicka Boom"

Sbormistr: Say "Boom Chicka Rocka Chicka Rocka Chicka Boom"

Sbor: Say "Boom Chicka Rocka Chicka Rocka Chicka Boom" Sbormistr: "Ah ha!"

Sbor: "Ah ha!"

Sbormistr: "Ee hee!" [í hí]

Sbor: "Eh hee!"

Sbormistr: "One more time"

Sbor: "One more time"

Sbormistr: "Faster"*

Sbor: "Faster"

* Na konci je zadáván nový pokyn, jakým způsobem se bude text opakovat: šeptem, hlasitě, hlubokým hlasem, vysokým hlasem, rychleji, velmi pomalu, se zacpaným nosem, jako robot, jako dítě, smutně, vesele apod.

2. Počítání

Při tomto cvičení se soustředíme na artikulaci a práci s dechem.

Na jednom tónu a na jeden nádech počítáme (ve 4/4 taktu) nejprve do třinácti: raz a dva a tři a čtyři a pět a šest a sedm a osm a devět a deset a jedenáct, dvanáct, třináct. Posouváme se po půl tónech, postupně model prodlužujeme o takt. Konečné číslo je tedy vždy o čtyři vyšší než předchozí (13, 17, 21, 25...). U vyšších čísel trochu zrychlujeme tempo, abychom snížili dechovou náročnost. Před přechodem do další tóniny můžeme využít jeden takt pro odpočinek, zklidnění dechu a druhý takt pro pomalý nádech. Zpěvák se tak učí vědomému a zejména včasnému nádechu. Toto cvičení dobře funguje u dětí i jako vyřazovací hra: zpěváci stojí, ale v okamžiku, kdy jim dojde dech, se posadí. Kdo vydrží nejdéle, vyhrává.

3. Cheryl Porter: Dance Vocal Workout

Cvičení je opět založeno na principu předzpívání a následném opakování. Snažíme se vnímat a napodobovat barvu zvuku (např. volací charakter), dynamiku, sledujeme, kdy zpěvačka použije plný hlas/hrudní rejstřík, kdy hlavový tón/falzet, zda některé tóny přidechuje nebo použije vibrato.

4. Motiv písně Havana (Camila Cabello) (notová ukázka č. 1)

Rozezpívání je inspirováno poměrně náročným cvičením od Cheryl Porter, využívá ale jen hlavní motiv písně "Havana, ooh nana". Může být rytmickou přípravou na předtaktí. Rozsahově je toto cvičení nenáročné a jeho výhodou je, že v nižších i vyšších polohách zpěváci většinou pohodlně zapojí hrudní rejstřík. Důraz na slabiku "va" a poctivé vyslovení písmena "v" napomáhá celkové znělosti tónu a jeho opření dechu o bránici. Na konci fráze je vhodné užít dyšný hlasový závěr, nikoli tvrdý. Obecně ráda zařazuji mollová rozezpívání nebo cvičení, která kombinují dur a moll. Zpěváci tak procvičují i svůj hudební sluch.

5. Další mollová cvičení se zajímavou rytmizací:

Rozezpívání "Pépopopo" (notová ukázka č. 2) procvičuje synkopy a nástup na druhou dobu. Snažíme se o poctivé vyslovení hlásky "p" pro aktivní zapojení obou rtů.

Rozezpívání "Daptap" (notová ukázka č. 3) procvičuje předrážení tónů a vyžaduje aktivní artikulaci. Hledáme ostrou barvu, pracujeme s větší dynamikou.

Nápěv z písně That's a way I like it od skupiny KC & The Sunshine Band (notová ukázka č. 4) může být vhodný pro nácvik rychlého glissanda na slovo "that`s". V populárních písních je někdy efektní některé tóny nenasadit rovnou, ale podjíždět je. Zaměříme se na výrazné rytmické frázování "aha aha". Toto cvičení se pohodlně zpívá se zapojením hrudního rejstříku i ve vyšších polohách, zejména pokud přidáme tónům patřičnou ostrost.

6. Příprava na tzv. pop licks, riffs and runs

Několik jednoduchých pomalejších cvičení pro zdokonalování se v melodických ozdobách a bězích nabízí na Youtube profil Power Vocals . Všimáme si frázování, feelingů, přidávání slyšitelného dechu, lehkého creaku (vrzání), snažíme se vše napodobit. Tyto jednoduché motivy, pokud si je zpěvák zaryje do paměti, mohou být využity také při improvizaci v populárních písních.

Jakýsi návod, jak zvládnout náročnější riffs and runs, lze nalézt na Youtube profilu zpěvačky Natalie Weiss. Její videa z pořadu “Breaking Down The Riffs” mají na 4 miliony zhlédnutí. Natalie si v každém dílu vybere složitější riff z popové písně, rozebere ho na kratší úseky a snaží se jej naučit svého hosta. Tato videa mohou motivovat sborové zpěváky k zdokonalování se v této oblasti. S dospělým sborem často na rychlé rify v různých aranžmá narážíme. Pro některé zpěváky je velmi obtížné tyto běhy zazpívat, neboť vyžadují jistou hlasovou hbitost (vocal agility) a intonační jistotu.

7. Motiv písně I Wish od Stevieho Wondera (notová ukázka č. 5)

Stejně jako některé party ve sborových aranžmá i jedno ze cvičení od Kim Chandler vyžaduje výraznou perkusivní artikulaci. Zpěváci mohou zpívat v trojhlasu. Pro napodobení perkusí se často využívají slabiky tu, du, tum, dum, dm, tap, dap apod., v nichž vyslovujeme “t” a “d” měkce, na souhlásky přidáváme malý přídech, podobně jako je tomu např. u některých slov v němčině nebo angličtině.

8. Do your dooty (notová ukázka č. 6)

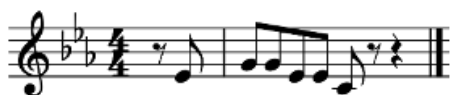
Toto čtyřhlasé cvičení z webových stránek Sing Up je vhodné zejména pro dětský sbor. Dva hlasy v sextách zpívají jednoduchou melodii, na které se učí pěvecké ozdoby, např. malý odtah s přídechem. Zpěváci se mohou pokusit improvizovat i jiné krátké melodie. Harmonická stavba cvičení je jednoduchá, a pro improvizaci tedy vhodná. Zároveň hledáme světlou “popovou” barvu na vokál “o”. Zbylé dva party mají perkusivní charakter. Hlas, který celou dobu zpívá “tutututu”, by neměl zrychlovat, ale udržet rytmicky přesné čtyři doby. Hláška “t” je opět měkce a perkusivně vyslovovaná. Čtvrtý hlas připomíná velmi zjednodušený beatbox.

Hlasových cvičení najdeme nepřeberné množství. Inspiraci pro vlastní rozezpívání můžeme najít i v písních, které máme přímo v repertoáru. Pokud víme o nějakém technicky problematickém místě, jako rozezpívání použijeme právě tento úsek a následný nácvik skladby pak bude efektivnější a rychlejší.

Popové písně často vyžadují od zpěváků zapojení mluvního rejstříku i ve vyšších hlasových polohách. Avšak ne vždy se toto zpěvákům daří. V tomto případě se mi osvědčilo nechat sbor problematické místo pouze vyslovit, případně zavolat do dálky přibližně ve stejné výšce jako je samotná melodie. Neustále se při nácviku snažíme o poctivou artikulaci, hrajeme si s barvami zvuku, klademe důraz na stylové frázování a přesný rytmus. Rozpracované písně si zejména v počátku nácviku pouštíme v originálním znění. Všímáme si, kde a jaký efekt zpěvák používá a pokoušíme se ho napodobit. Zdokonalujeme tak své pěvecké dovednosti a zároveň si připravujeme půdu pro nácvik dalších písní s podobnými interpretačními nároky.

Notové ukázky:

Notová ukázka č. 1

Ha- va-na ooh na na

Notová ukázka č. 2

pé po po po pé pó pé pé po po po pé pó pé

Notová ukázka č. 3

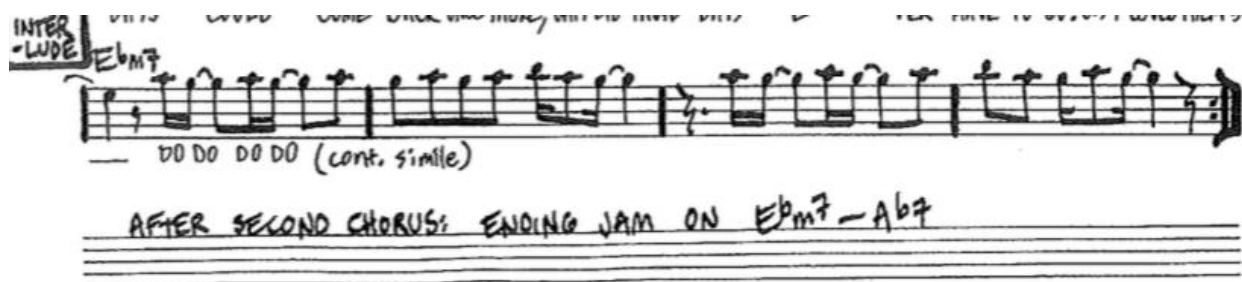
dap tap ta dap dap tap ta dap tau

Notová ukázka č. 4

That`s the way, aha aha, I like it.

Notová ukázka č. 5

Notová ukázka č. 6

Musical notation for Notová ukázka č. 6, featuring five staves in 4/4 time:

- SOPRANO 1:** Melody with lyrics: o - ou, o-u - o-ou, o ou, o-u - o-ou.
- SOPRANO 2:** Melody with lyrics: tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu.
- ALTO:** Melody with lyrics: o - ou, o-u - o-ou, o - ou, o-u - o-ou.
- Percussion:** Rhythmic pattern with lyrics: tun ka ts tun ka tun ka ts tun ka tun ka ts tun ka tun ka ts tun ka ka boom.
- Piano:** Accompanying chords and bass line.

Elektronické zdroje, zvukové ukázky:

1. <https://completevocal.institute/complete-vocal-technique/>
2. <https://www.youtube.com/@CherylPorterVocalCoach>
3. <https://www.funkynfun.com/funky-n-fun-1/>
4. <https://www.singup.org/free-resources/feelgood-fifteen>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=ttsG90yZpGA>
6. https://www.youtube.com/watch?v=VlkIGmtN_1Q
7. <https://www.youtube.com/channel/UC75cYmcx5m5dD0mMQpkKrBA>
8. https://www.youtube.com/watch?v=BIlhUJwfSyA&list=PLTMTIX_bS2BqrI9UERO8VnN-5KLYI683p&index=1
9. <https://www.singup.org/free-resources/songs-for-choirs/warm-ups>

Résumé

Příspěvek přináší krátký náhled do práce s pěveckými sbory, které se věnují nonartificiální hudbě, obsahuje ukázky několika rozezpívání, jež autorka praktikuje se svými pěveckými sbory a měla možnost je vyzkoušet i s návštěvníky workshopu na sborovém sympoziu Cantus Choralis.

Klíčová slova: pěvecký sbor, rozezpívání, hlasová výchova, nonartificiální hudba

Key words: choir, vocal exercise, voice training, nonartificial music

Mgr. Jana Eichler Honců, DiS. (*1988), pedagožka, sbormistr, zpěvačka, absolventka PF KHV UJEP Ústí nad Labem (obor hudební výchova-sbormistrovství), kde také prvním rokem studuje v doktorském programu Hudební teorie a pedagogika, absolventka teplické konzervatoře (obor populární zpěv). Na ZUŠ Evy Randové v Ústí nad Labem vyučuje populární zpěv a je sbormistryní dětských pěveckých sborů Randál a Přídemdýl, organizuje Letní sborový tábor. Je také sbormistryní vokálního uskupení Panoptikum, které působí v Ústí nad Labem a věnuje se především populární hudbě.

janahoncu@seznam.cz